

תת"ע 11367/02/23 - מדינת ישראל נגד עזרא ביטרן

בית משפט השלום לתעבורה במחוז תל-אביב (בת-ים)

תת"ע 11367-02-23 מדינת ישראל נ' ביטרן
תיק חיצוני: 90520828766

לפני	כבוד השופט שי שלהבת
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	עזרא ביטרן ע"י עו"ד אורון
נאשם	
מעמד. כינוי צד ג'	

החלטה

מונחת לפני בקשה לביטול כתב אישום מחמת התיישנות.

רקע עובדתי וטענות הצדדים

כנגד הגב' גביש דוית כתב אישום בגין עבירה של נהיגה במהירות מעל המהירות המותרת בניגוד להוראות תקנה 54(א) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן: "תקנות התעבורה"). על פי האמור בכתב האישום נסעה גב' גביש במהירות של 122 קמ"ש בדרך עירונית מקום בו המהירות המותרת אינה עולה על 80 קמ"ש. העבירה לכאורה בוצעה ביום 9.3.21, בשעה 02.51 בדרך נמיר פינת אינשטיין בתל אביב וזאת ברכב מסוג רנו. העבירה לכאורה תועדה באמצעות תמונה (א/3)

ביום 12.9.23 התקיימה ישיבה ראשונה במסגרת ההליך ובאי כוחה של גב' גביש ביקשו דחיה של מועד הדיון לצורך בחינת הסבה. ביום 14.12.23, תוקן כתב האישום על ידי הסבתו על שמו של מר עזרא ביטרן. התיקון נערך לבקשת ב"כ של מר ביטרן שהנם גם באי כוחה של הגב' גביש.

בישיבה שנערכה ביום 13.2.24, מסרה ב"כ המאשימה כי בתיק זה קיים אישור של ראש היחידה להארכת מועד הגשת כתב האישום. ב"כ הנאשם העלה טענה לפיה התיישן כתב האישום ופירט בקצרה את עיקרי טיעונו.

לב"כ הנאשם ניתנו 30 יום להגשת בקשה מפורטת תוך קביעה שלאחר מכן יינתן פרק זמן זהה למאשימה למתן תגובתה. משלא הוגשה בקשה מפורטת ומתוך התחשבות בהגנתו של הנאשם ניתנה לב"כ הנאשם אורכה להגשת בקשתו הכתובה עד ליום 28.3.24 ולחילופין להודיע עד למועד זה במידה ואינו עומד על בקשתו.

ביום 26.3.24, הגיש ב"כ הנאשם את בקשתו הכתובה. בהתאם לאמור בבקשה, הוסב כתב האישום על שמו של מר

עמוד 1

ביטורן בחלוף למעלה משנתיים ממועד ביצוע העבירה לכאורה, דבר המביא להתיישנות האישום לאור הוראות סעיף 239א(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, (להלן: "חסד"פ) לפיו במידה ובעל רכב מוכיח שלא חלה עליו אחריות לביצוע עבירה, יוגש כתב האישום כנגד הנהג כל עוד לא עברו שנתיים ממועד ביצוע העבירה.

ב"כ של מר ביטורן פירט בבקשתו כי ביום 3.5.21 שוגרה מטעם משרדו למרכז פניות נהגים ארצי של אגף התנועה במשטרת ישראל (להלן: "מפנ"א") בקשה לשגר את הזימון על שמו של מר ביטורן, ביום 21.12.21 נשלחה בקשה נוספת לביטול כתב האישום ולחילופין לשלוח את הזימון על שמו של מר ביטורן, ביום 26.12.21 נשלחה מטעם מפנ"א תשובה לפיה היות ומדובר בדו"ח הקבוע לדיון בבית המשפט הרי שאת ההשגות הרלוונטיות יש להעלות במסגרת ההליך המשפטי.

העתקים מהמסמכים השונים שהוזכרו בבקשת ב"כ הנאשם, צורפו לבקשתו.

למאשימה ניתנה אורכה עד יום 2.5.24 למתן תגובתה וזו נמסרה יום לאחר מכן. בתגובתו התנגד ב"כ המאשימה לבקשה תוך ציון שכאשר מבקש הנאשם להישפט, המועדים מוארכים ולפיכך לא חלה התיישנות.

דין והחלטה

סעיף 239א(א), מורה כדלקמן:

"עברה שנה מיום שבוצעה עבירה לפי פקודת התעבורה או לפי התקנות לפיה, או לפי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970, שלא גרמה לתאונת דרכים שבה נפגע אדם או ניזוק רכוש, לא יוגש עליה כתב אישום ולא תומצא בעניינה הזמנה למשפט לפי תקנה 38 לתקנות סדר הדין הפלילי, תשל"ד-1974, אלא אם כן, תוך אותה תקופה, הוזמן החשוד בביצוע העבירה לחקירה, או נשלחה לו הודעה על ביצוע העבירה; אולם, אם הוכיח בעל הרכב החשוד בעבירה כי לא חלה עליו אחריות לעבירה לפי סעיף 27ב לפקודת התעבורה, ניתן להגיש כתב אישום ולהמציא הזמנה למשפט למי שנהג ברכב, אם לא עברו שנתיים מיום ביצוע העבירה."

לצד הוראה זו חיה הוראת סעיף 225א לחסד"פ המורה כדלקמן:

"עברה שנה מיום ביצוע עבירת קנס, לא יוגש עליה כתב אישום ולא תומצא בעניינה הודעת תשלום קנס לפי סעיף 228(ב); ואולם, בעבירת קנס שהיא עבירת תעבורה כמשמעותה בפקודת התעבורה, ובעל הרכב הוכיח כי לא חלה עליו אחריות לעבירה לפי סעיף 27ב לפקודה האמורה, ניתן להגיש כתב אישום או להמציא הזמנה למשפט או הודעת תשלום קנס, למי שנהג ברכב אם לא עברו שנתיים מיום ביצוע העבירה.

(א1) היתה העבירה עבירת תעבורה כמשמעותה בפקודת התעבורה, שהחשד לביצועה מבוסס על צילום רכב כאמור בסעיף 27א או 27א1 לפקודה האמורה, לא יוגש עליה כתב אישום ולא יומצאו לבעל הרכב בעניינה הזמנה או הודעת תשלום קנס, אם כתב האישום, ההזמנה או הודעת תשלום הקנס טרם

נשלחו ועברה תקופה כמפורט להלן:

(1) ארבעה חודשים ממועד ביצוע העבירה, למעט רכב כאמור בפסקה (2);

(2) שישה חודשים ממועד ביצוע העבירה, אם היה הרכב רכב חדש או רכב מסוג שקבע שר התחבורה, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

(א2) על אף האמור בפסקאות (1) ו-(2) שבסעיף קטן (א1), הוכיח בעל הרכב כי לא חלה עליו אחריות פלילית לעבירה לפי סעיף 27 לפקודת התעבורה, ניתן להגיש כתב אישום או להמציא הזמנה או הודעת תשלום קנס אם לא עברה שנה מיום ביצוע העבירה או אם לא חלפו שלושה חודשים מהמועד שבו הוכיח בעל הרכב כי לא חלה עליו אחריות כאמור, לפי המאוחר, ובלבד שלא עברו שנתיים מיום ביצוע העבירה."

לצורך קבלת ההחלטה, יש צורך ראשית לזהות איזה מבין סעיפי החסד"פ רלוונטי לעניינו, לבחון את טענת הנאשם בראי הסעיף והפסיקה הרלוונטיים ולבסוף לעמוד על השאלה האם עמדה הודעת ההגנה על טענת ההתיישנות במועדים שנקבעו בפסיקה לשם כך.

סעיף 221 (א) לחסד"פ מורה: שר המשפטים רשאי לקבוע שעבירה על הוראה פלונית, שאיננה פשע, היא עבירת קנס, דרך כלל או בתנאים או בסייגים שקבע;..

סעיף 30(א) לפקודת התעבורה קובע:

השר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי להכריז, בצו שיפורסם ברשומות, על עבירת תעבורה כעל עבירת קנס.

סעיף 1 לצו התעבורה (עבירות קנס), תשס"ב-2002 (להלן: צו הקנס), שהותקן מכוח סעיף 30 לפקודת התעבורה, קובע אילו עבירות תעבורה תיקבענה כעבירות קנס. העבירות הרלוונטיות מנויות בתוספת הראשונה לצו הקנס ובכל הנוגע לעבירות של נהיגה במהירות מעל המהירות המותרת בניגוד להוראות תקנה 54(א) בדרך עירונית, נקבעו כעבירות קנס עבירות של נהיגה עד 40 קמ"ש מעל המותר.

בעניינו, עומדת כנגד הנאשם עבירה נטענת של נהיגה במהירות העולה ב - 42 קמ"ש על המהירות המותרת ועל כן אין המדובר בעבירת ברירת קנס, אלא בעבירה בגינה נמסרת הזמנה לדין.

על מהות האבחנה הרלוונטית בין עבירות של ברירת קנס לעבירות מסוג הזמנה לדין עמד בית המשפט העליון במסגרת **עפ (ת"א) 188/96 מדינת ישראל נ' מחאג'נה אחמד ג'אבר** (פורסם בנבו, 28.8.96)

"(1) על העבירות המוגדרות כעבירות קנס חל סעיף 225א' לחסד"פ, ולפיכך המצאת הודעת תשלום הקנס לנהג צריך שתעשה לא יאוחר משנה מיום ביצוע העבירה;

(2) על העבירות שאינן מוגדרות כעבירות קנס חל סעיף 239א' לחסד"פ, ולפיכך ההזמנה לדין בגין צריך שתומצא לנהג לא יאוחר משנה מיום ביצוע העבירה, אלא אם כן הופסק מרוץ ההתיישנות לפי הקבוע בסעיף 239א' לחסד"פ (בדרך של הזמנה לחקירה או משלוח הודעה)...."

הרציונל לפיו לא יוגש כנגד נאשם כתב אישום במקרה בו חלפה שנה ממועד ביצוע העבירה הנטענת, אלא אם כן הוזמן לחקירה או קיבל הודעה, הוסבר ע"י בית המשפט העליון במסגרת דנ"פ **9263/99 מדינת ישראל נ' בקשי**, פ"ד נד(3) 556 להלן: "עניין בקשי"

"מטרתו של תנאי זה, כך נראה, היא, שהחשוד לא יופתע על ידי קבלת דוח כעבור למעלה משנה מיום ביצוע העבירה. קיים חשש שבמקרה כזה לא ידע במה המדובר ויקשה עליו להתגונן. כדי שהדבר לא יקרה, דורש התנאי שתשומת לבו של החשוד תוסב לכך שמיוחסת לו העבירה תוך שנה מיום שזו נעברה. הדבר יכול להיעשות אם על ידי כך שיוזמן לחקירה ואם על ידי כך שתימסר לו הודעה על ביצוע העבירה. גם במקרה כזה אין הכרח שתתקיים חקירה, אפילו לא של החשוד. די בכך שיודע לחשוד על העבירה המיוחסת לו."

על משמעות האורכה לפרק זמן בן שנתיים במקרה של רכב שהיה ברשותו של מי שאינו בעליו הרשום של הרכב בעת ביצוע עבירה לכאורה, קבע בית המשפט העליון במסגרת ע"פ **98/ הלר נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(4) 346 את הדברים הבאים:

"כאשר מתברר מחקירת בעל הרכב (המקוימת, כרגיל, תוך שנה מיום ביצוע העבירה) כי בזמן ביצוע העבירה היה רכבו ברשותו של אדם אחר, עומדת לרשות התביעה שנה נוספת, שבמהלכה מוטל עליה להזמין לחקירה את החשוד בביצוע העבירה או לשלוח לו הודעה על ביצועה"

במסגרת **תתע (ב"ש) 1591-06-20 מדינת ישראל נ' יוסף דאבוש** (פורסם בנוב, 11.7.21), דן כבוד השופט הבכיר אלון אופיר מבית המשפט לתעבורה בבאר שבע, במקרה בו הוסב כתב אישום למעלה משנתיים ביום ביצוע העבירה המיוחסת.

בהתייחסו לנסיבות המקרה שלפניו, קבע כבוד השופט אופיר: "הנאשם הנוכחי קיבל לראשונה את ההודעה בדבר קיומו של **כתב אישום** כנגדו (להבדיל מהודעה על היותו חשוד בביצוע עבירה) במהלך חודש ספטמבר 2020, כעבור שנתיים וחמישה חודשים מיום ביצוע העבירה..."

"לפי פסיקת בית המשפט העליון עולה כי התביעה במקרה זה, **לא** עמדה בתנאי שהציב סעיף 239א לחסד"פ:

הנאשם הנוכחי לא זומן תוך שנה (מיום שהוכחה הנאשמת הקודמת לפי סעיף 27 בפקודת התעבורה כי הרכב היה ברשותו של אדם אחר) לחקירה ולא נשלחה לו תוך שנה מיום זה הודעה כי הוא חשוד בביצוע העבירה. בנסיבות אלה תיקון כתב האישום לשמו של הנאשם הנוכחי, ולמעשה הגשת כתב האישום כנגדו בגינה **יותר משנתיים** לאחר שבוצעה לכאורה העבירה על ידו, חורגת מהוראות החוק שבסעיף 239א בחסד"פ ולמעשה הופכת את העבירה שיוחסה לנאשם לכזו שהתיישנה...."

"לפי פסיקת בית המשפט העליון עולה כי התביעה במקרה זה, לא עמדה בתנאי שהציב סעיף 239א לחסד"פ:

הנאשם הנוכחי לא זומן תוך שנה (מיום שהוכיחה הנאשמת הקודמת לפי סעיף 27 בפקודת התעבורה כי הרכב היה ברשותו של אדם אחר) לחקירה ולא נשלחה לו תוך שנה מיום זה הודעה כי הוא חשוד בביצוע העבירה. בנסיבות אלה תיקון כתב האישום לשמו של הנאשם הנוכחי, ולמעשה הגשת כתב האישום כנגדו בגינה **יותר משנתיים** לאחר שבוצעה לכאורה העבירה על ידו, חורגת מהוראות החוק שבסעיף 239א בחסד"פ ולמעשה הופכת את העבירה שיוחסה לנאשם לכזו שהתיישנה."

בכל הנוגע לרציונל שבסיס החלטתו, קבע כבוד השופט אופיר:

"מעבר למצב שנוצר אדגיש, בשולי הדברים, כי כפי שהסביר בית המשפט העליון בפרשת הטר, השארת מצב בו נאלץ אדם להתגונן מפני אירוע מצולם (בו זהותו ופניו אינם ידועים שכן לא היה "מפגש שוטר-נהג) וזאת מכח החזקתו או בעלותו ברכב ביום העבירה, מחייב מתן אפשרות הוגנת לאותו אדם להתגונן מפני העבירה המיוחסת לו.

לפרק הזמן שחולף מיום העבירה משמעות קריטית שכן, זכותו הבסיסית של הנאשם לאתר ולמצוא את הנהג ברכב ביום האירוע או לפחות להיות בעל יכולת שחזור סבירה של הקורות אותו ביום האירוע כדי לדעת האם אכן הוא אשר ביצע את העבירה או אדם אחר לו נתן את רכבו.

החלטת המחוקק להציב רף סביר של שנתיים במקרה כזה היא החלטה הפועלת ליצירת מצב צודק יותר והגון כלפי הנאשם. במקרה ספציפי זה תיקון כתב האישום התבצע בחלוף שנתיים מיום ביצוע העבירה לכאורה, ובכך נשללה מהנאשם היכולת לברר באופן סביר מי נהג ברכב ביום האירוע."

סקירת הפסיקה הרלוונטית מלמדת על קיומם של מקרים מסוימים בהם התקבלה טענת התיישנות ובוטלו כתבי אישום בחלוף למעלה משנה מעת ביצוע העבירה הנטענת.

במסגרת **תא (פ"ת) 2374-06-13 מדינת ישראל נ' דוד מזון** (פורסם בנבו, 24.9.13), נקבע:

"הואיל והנאשם לא הוזמן לחקירה בתוך שנה ממועד ביצוע העבירה ולא נשלחה אליו הודעה על ביצוע העבירה, הרי שלא הועמד מבעוד מועד על כך שהינו חשוד בביצוע עבירה ולא ניתנה לו הזדמנות להיערך ולהתכונן להגנתו."

בתתע (עכו) 11563-02-20 מדינת ישראל נ' נוי רועי (פורסם בנבו, 11.12.20), נפסק:

"על פי הוראת סעיף 239א, יש לבחון האם בתוך שנה מיום ביצוע העבירה הוזמן הנאשם לחקירה, או נשלחה אליו הודעה על ביצוע העבירה.

כתב האישום בתיק הוגש ביום 20.2.20, כשנה לאחר מועד הארוע, 15.1.19. המאשימה ציינה שבוצעו בתיק פעולות חקירה מאז הארוע, והתיק הגיע לאחר השלמה סמוך למועד הגשת כתב האישום. עם זאת, על פי החלטתי היה עליה לצרף אסמכתאות לעניין מועד הזמנת הנאשם לחקירה ולעניין המועד בו הודע לו על ביצוע העבירה שמיוחסת לו בתיק שלפני. אסמכתאות אלה לא צורפו ומכאן שלא הוכח שהנאשם הוזמן לחקירה או נשלחה אליו הודעה על ביצוע העבירה בתוך שנה מיום ביצוע העבירה.

בנסיבות אלה, על פי סעיף 239א, לא היה מקום להגשת כתב אישום כנגד הנאשם.

נוכח האמור, מצאתי להיעתר לבקשה ולהורות על מחיקת כתב האישום."

ישום כל האמור למקרה שלפני מלמד כי אף במסגרתו הוסב כתב האישום לאחר שחלפו למעלה משנתיים ממועד ביצוע העבירה הנטענת. כאמור, מיוחסת לנאשם עבירה שבוצעה לכאורה ביום 9.3.21 והסבת כתב האישום על שמו נערכה כשנתיים ותשעה חודשים לאחר מכן, ביום 14.12.23.

כמפורט במסמכים שצירף ב"כ הנאשם, בתווך נערכו מטעמו פעולות לצורך הסבת כתב האישום על שמו, אך אלו לא הסתייעו וכאמור התקבלה מאת מפנ"א תשובה לפיה היות ומדובר בדו"ח הקבוע לדין בבית המשפט הרי שאת ההשגות הרלוונטיות יש להעלות במסגרת ההליך המשפטי.

בנסיבות אלו, הרי שלמיטב הבנתי דינו של כתב האישום להתבטל.

לא אכחד, כי העובדה שבקשת ההסבה לא הועלתה ע"י ב"כ הנאשם במסגרת הדין הראשון, מעלה אי נוחות מסוימת. עם זאת, משלהסבה קדמו פניות מטעם ב"כ הנאשם למפנ"א שלא נענו וכבר במועד ישיבת ההקראה הראשונה שנערכה בהליך חלפה תקופה של למעלה משנתיים ממועד ביצוע העבירה הנטענת, הרי שיקשה להעלות טענה כלשהיא ביחס להתנהלות ב"כ הנאשם.

עוד ניתן להזכיר את שנפסק במסגרת עניין הלר כי: "נאשם שלא טען טענת התיישנות בפתח הדין לפני הערכאה הראשונה אין בכך כדי למונעו מלהעלותה בשלב אחר של המשפט (השוו הוראות הסעיפים 149 ו'151 לחוק), ויש מי שגורס כי אפילו בשלב הערעור"

בהתייחס לרציונל שבבסיס מגבלת הזמנים הנקובה במסגרת הוראות סעיף 239א לחסד"פ, כפי שצויין בעניין בקשי ונותח גם בעניין דאבוש, הרי שדומה כי בעניינו לא הופתע הנאשם מהסבת כתב האישום על שמו משהדבר נערך לבקשתו ולאחר שנערכו מטעמו פניות קודמות בנושא. עם זאת, הרי שהקושי בשחזור אירוע נטען לאחר שחלפו למעלה משנתיים מהתרחשותו, עלול להתקיים גם במקרה בו התבקשה ההסבה מיוזמת הנאשם ובכל מקרה משלשון החוק ברורה בעניין, הרי שיש לפעול על פיה.

יוער כי ב"כ הנאשם לא הפנה בבקשתו להוראות סעיף 149(8) לחסד"פ המתירה לנאשם העלאת טענה מקדמית של התיישנות, אך דומני שלאור מהות עתירתו של הנאשם והתייחסות המאשימה לסוגיית התיישנות, הרי שהלכה למעשה מהווה הסעיף האמור את האכסניה המשפטית הראויה להעלאת הטענה.

לנוכח כל זאת, מכוח סמכותי על פי סעיף 150 לחסד"פ אני מורה על ביטול כתב האישום שהוגש כנגד הנאשם.

זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, ג' ניסן תשפ"ד, 11 אפריל 2024, בהעדר הצדדים.